

Savižudybės rizikos veiksniai, prevencija ir kontrolė socialiniame darbe

SAVIŽUDYBĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, PREVENCIJA IR KONTROLĖ SOCIALINIAME DARBE

Kiekvienais metais pasaulyje nusižudo daugiau nei 700 000 žmonių. Kelis kartus daugiau mėgina nusižudyti. Lietuva pagal savižudybių skaičių yra pirma tarp Europos valstybių. 2021 metais Lietuvoje fiksuotos 565 savižudybės. Tačiau pripažįstama, kad problemos mastas – t.y. tikrasis savižudybių ir mėginimų nusižudyti skaičius yra kur kas didesnis.

Žalingi įpročiai (priklausomybė alkoholiui, narkotikų vartojimas), suicidinis elgesys praeityje, prasta socialinė ir materialinė padėtis, atskirtis yra savižudybės rizikos faktoriai, kuriuos neretai turi socialinės rizikos grupėms priskiriami asmenys, patenkantys į socialinių darbuotojų veiklos akiratį.

Mokymų metu MRU lektorius, teismo medicinos gydytojas, ekspertas Gregoire Abi Chaker remdamasis savo ilgamete darbo patirtimi teismo medicinoje, iliustruodamas praktiniais pavyzdžiais kalba apie socialinius, medicininius, etinius savižudybės rizikos veiksnius (priežastis), suicidinio elgesio prevenciją ir kontrolės būdus.

Mokymų potėmės:

- **Savižudybės rizikos faktoriai, stigmos ir tabu:** psichikos sutrikimai; fiziniai sutrikimai; alkoholio ar kitų narkotinių medžiagų, vaistų vartojimas; abstinencijos sindromas; psichologiniai faktoriai: stresas, santykių problemos, priekabiavimas, patyčios ir kt.; ankstesni bandymai nusižudyti; lėtinis skausmas, ligos; priklausymas rizikos, socialinių mažumų grupėms (pvz., pabėgėliai, migrantai); lesbietės, gėjai, biseksualiai, translyčiai, interseksualūs (LGBTI); kaliniai ir kt.).
- **Savižudybės būdai:** pesticidų vartojimas, pasikorimas, šautiniai sužalojimai, kt. (pvz., elektra, nudegimai, transporto traumos, aštrų daiktų naudojimas, kritimas nuo aukščio, CO inhaliacija, badas, nesutikimas gydytis,...)
- **Prevencija ir kontrolė:** savižudybės kaip kompleksinio sutrikimo suvokimas, situacijos analizė: stebėjimas bei vertinimas; polinkio nusižudyti ankstyvas atpažinimas, įvertinimas, pagalbos priemonės; veiksniai, dėl kurių neužkertamas kelias savižudybei (netinkamai atliekamos pareigos, nepakankamos specialisto žinios ir kt.); socioemocinio gyvenimo įgūdžių diegimas; savižudybės „įrankių“: vaistų, pesticidų, ginklų ir kt. prieinamumo ribojimas; daugiasektorinio (socialinio, sveikatos, švietimo, darbo, ūkio, verslo, teisingumo, teisės, krašto apsaugos, politikos bei žiniasklaidos) bendradarbiavimo svarba.